

2014

2. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN **TASARRUF EĞİLİMLERİ** ARAŞTIRMASI

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması ING Bank

1. GİRİŞ/3

- 1.1 ING Bank Genel Müdürü Pinar Abay'ın Önsözü/3
- 1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/5

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/6

- 2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/6
- 2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/16
- 2.3. 2014 2. Çeyrek Sonuçları/19

3. METODOLOJİ/20

- 3.1. Amaç ve Yöntem/20
- 3.2. Demografik Bilgiler/21
- 3.3. Tasarrufun Tanımı/23

4. EKONOMİST YORUMU/24

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/27

2 014'ün ilk çeyreğinde yüzde 15,1 olarak gerçekleşen tasarruf sahipliği oranı ikinci çeyrekte sınırlı bir artış göstererek yüzde 15,3'e ulaştı ve bir önceki çeyreği geçerek araştırma tarihinde yeni bir rekor olarak kayıtlara geçti. İlk çeyrekte etkilerini gördüğümüz siyasi belirsizliğin giderek azalmasına ve küresel piyasalarda daha istikrarlı bir seyrin yansımalarına rağmen ikinci çeyrek sonuna doğru jeopolitik risklerin öne çıkması tüketici güvenini nispeten olumsuz yönde etkiledi. Tüketici güveni ile tasarruf sahipliği arasında ters ilişki dikkate alındığında tasarruf sahipliğindeki sınırlı artışta Irak kaynaklı risk algısının etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Üçüncü yılına giren **“Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırmamızın”**, 2014 ikinci çeyrek sonuçları tasarruf sahipliğinin artması nedeniyle yüzümüzü güldürdü. Bu çeyrek, kentsel nüfustakilerin yüzde 15,3'ü **“tasarrufum var”** dedi. Son üç yılın en yüksek seviyesine erişen tasarruf sahipliği, bir önceki çeyreğe göre seviyesini korusa da geçen senenin aynı dönemine göre 4,4 puan yukarıda konumlandı.

2014 yılı birinci çeyreğinde, Aralık'taki yurt içi gelişmelerden ve Mart'taki yerel seçimlerden ötürü siyasi belirsizlik etkilerini hissettirdi. İkinci çeyrekte ise seçimler sonrasında siyasi belirsizlik algısının hafiflemesiyle birlikte, küresel piyasaların daha istikrarlı seyir göstermesi ve TL'nin değer kazanmasıyla, ekonomik ve finansal değişkenler açısından daha olumlu bir görünümün ortaya çıktığını gördük. Ancak ikinci çeyrek ortasında Irak'ta ortaya çıkan gelişmelerle jeopolitik riskin artmasının tüketici güvenini nispeten olumsuz yönde etkileyerek tasarruf sahipliğindeki bu sınırlı artışa sebep olduğunu söyleyebiliriz.

Tasarrufu olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, bir önceki çeyreğe göre 2,3 puanlık bir düşüş kaydederek yüzde 36,7 olarak gerçekleşse de geçen senenin ortalamasının üzerinde seyrettiğini görüyoruz. Benzer şekilde tasarruf sahipleri içinde düzenli tasarruf yapma-

Pınar Abay | ING Bank Genel Müdürü

2014'ÜN
İLK ÇEYREĞİNDE
YÜZDE 15,1 OLARAK
GERÇEKLEŞEN
TASARRUF
SAHİPLİĞİ ORANI
İKİNCİ ÇEYREKTE
SINIRLI BİR ARTIŞ
GÖSTEREREK YÜZDE
15,3'E ULAŞTI.

“

yanların son üç aylık dönemdeki tasarruf yapma eğilimlerine baktığımızda ise üç dönemdir düşüşte olan trendin yükselişe geçtiğini görüyoruz.

Araştırmada her zaman gözlediğimiz çocuksuz bireylerin çocuklu bireylere göre tasarruf sahipliğinin daha yüksek olması bu çeyrekte de kendini gösterirken, çocuklu bireylerde aşağı doğru seyirle yüzde 13'e inerken çocuksuzlarda yukarı yönlü bir seyirle yüzde 20'ye yükseldiğini görüyoruz.

Tasarruf edememe nedenlerine baktığımızda geçmiş dönemlerde olduğu gibi **“gelir yetersizliği”** en önemli tasarruf sahipliğini kısıtlayıcı faktör olmaya devam ederken; ikinci sırada **“borçların/ödemelerin olması”** tasarruf sahipliğini kısıtlıyor.

En önemli tasarruf nedenlerine baktığımızda, **“geleceğe yatırım”** en önemli neden olarak öne sürülürken, bunu **“çocuklar”** takip etmektedir. Halbuki bir önceki çeyrekte ise en önemli nedeni **“çocuklar”** olarak elde etmiştik. 2014 ikinci çeyrekte ortaya çıkan jeopolitik risklerin geleceğe yatırım niyetini daha ön sıralara taşıdığını düşünüyoruz.

Tasarruf araçları tercihinde, TL vadeli mevduat mevduat faiz oranlarının görece yüksek seviye-

sini koruması nedeniyle, halen en önemli tasarruf araçlarından biri olmaya devam ediyor. Ek olarak, yastık altı nakit (döviz-TL) ve yastık altı altının ağırlığı geçen çeyreğe göre küçük bir artışla yüzde 27 oldu ve mali sistem dışı tasarrufların büyüklüğünü bir kez daha ortaya koydu.

Uzun vadeli bir yatırım aracı olan **“Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları”** kaleminde, 1 puanlık çok küçük bir düşüş olsa da bir önceki senenin aynı dönemiyle (yüzde 11) kıyasladığımızda yüzde 13'lük bir paya yükseldi. BES artık araç tercihlerinde belli bir payı oluşturuyor. Bu gelişme hane halkı tasarruflarını artırarak yatırımların finansmanında dış kaynak bağımlılığını azaltmak için bireysel emeklilik sistemini geliştirme adına atılan adımların önemli bir ilerleme sağladığını gösteriyor. Yine de bireysel emeklilik fonlarının GSYH'ye göre büyüklüğünün hala sınırlı olması daha alınacak yol olduğunu ortaya koyuyor.

Türkiye'nin tasarruf trendine baktığımızda uzun süren ancak zamanla tasarruf sahipliğinin artması Türkiye ekonomisinin yaşadığı cari açık sorunda da iyileşmeye işaret olarak düşünebiliriz.

2014'ÜN İLK ÇEYREĞİNDE YÜZDE 15,1
OLARAK GERÇEKLEŞEN TASARRUF
SAHİPLİĞİ ORANI İKİNCİ ÇEYREKTE
SINIRLI BİR ARTIŞ GÖSTEREREK
YÜZDE 15,3'E ULAŞTI VE
BİR ÖNCEKİ ÇEYREĞİ GEÇEREK
**ARAŞTIRMA TARİHİNDE YENİ BİR
REKOR OLARAK KAYITLARA GEÇTİ.**

TÜRKİYE'DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonoioik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

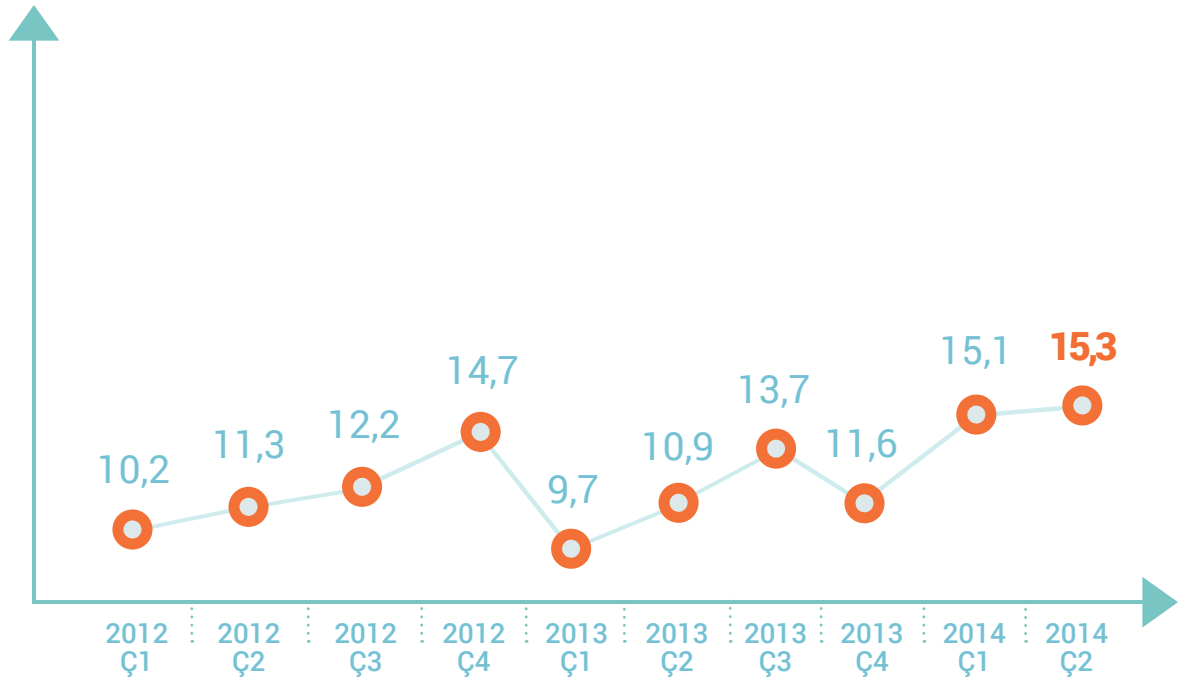
T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

KENTLİ NÜFUSUN %85'İNİN TASARRUFU YOK

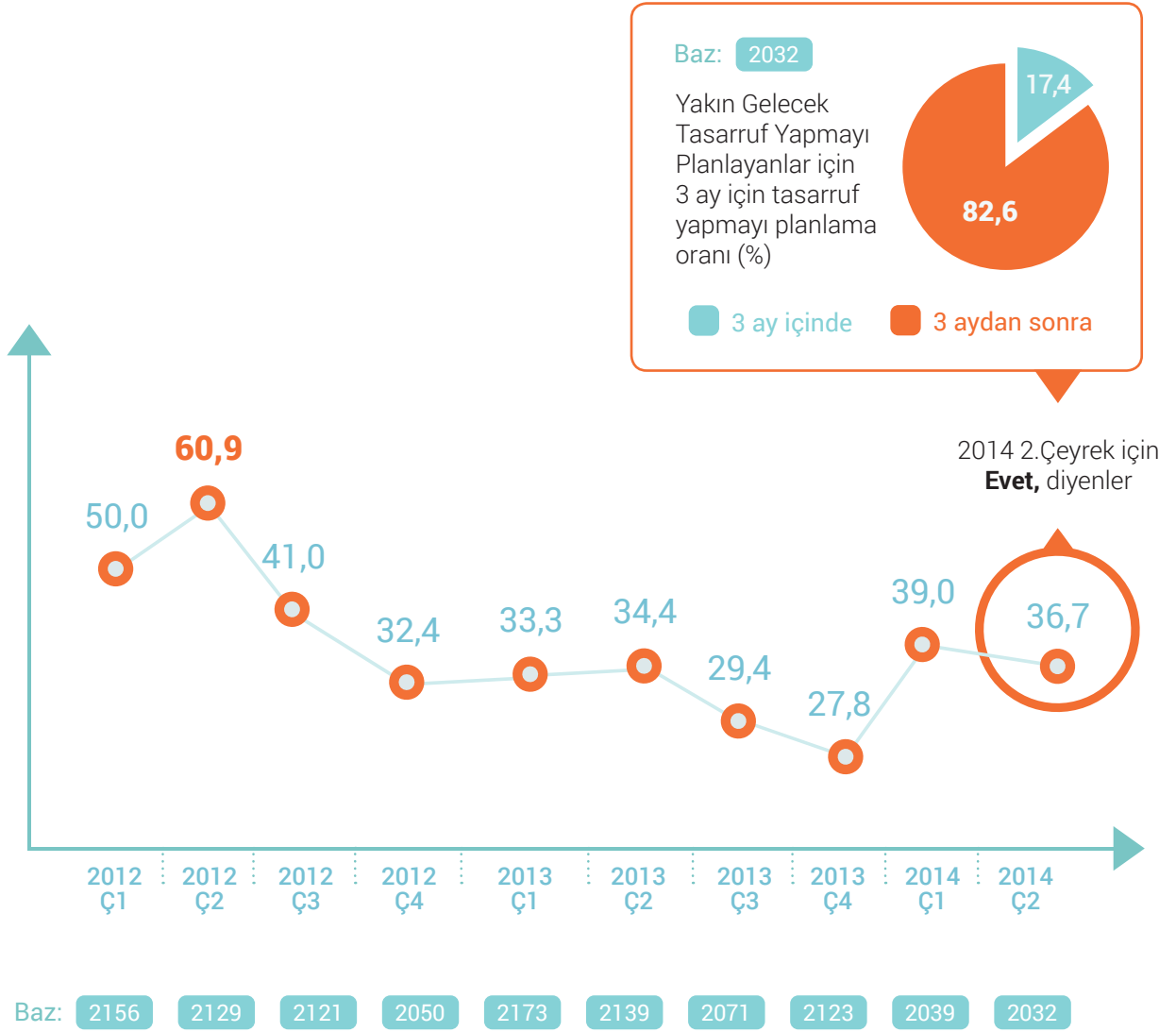
Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

- 2014'ün ikinci çeyreğinde, kentsel nüfusta **tasarruf sahiplerinin oranı Ekim 2011'den bu yana son 3 yılın en yüksek seviyesinde erişiyor**. Bir önceki çeyreğe göre seviyesini koruyan tasarruf sahipliği, geçen senenin aynı dönemine göre ise 4,4 puan yukarıda konumlanıyor.

YAKIN GELECEKTE TASARRUFA NİYETLENENLERİN ORANI YARIDAN AZ

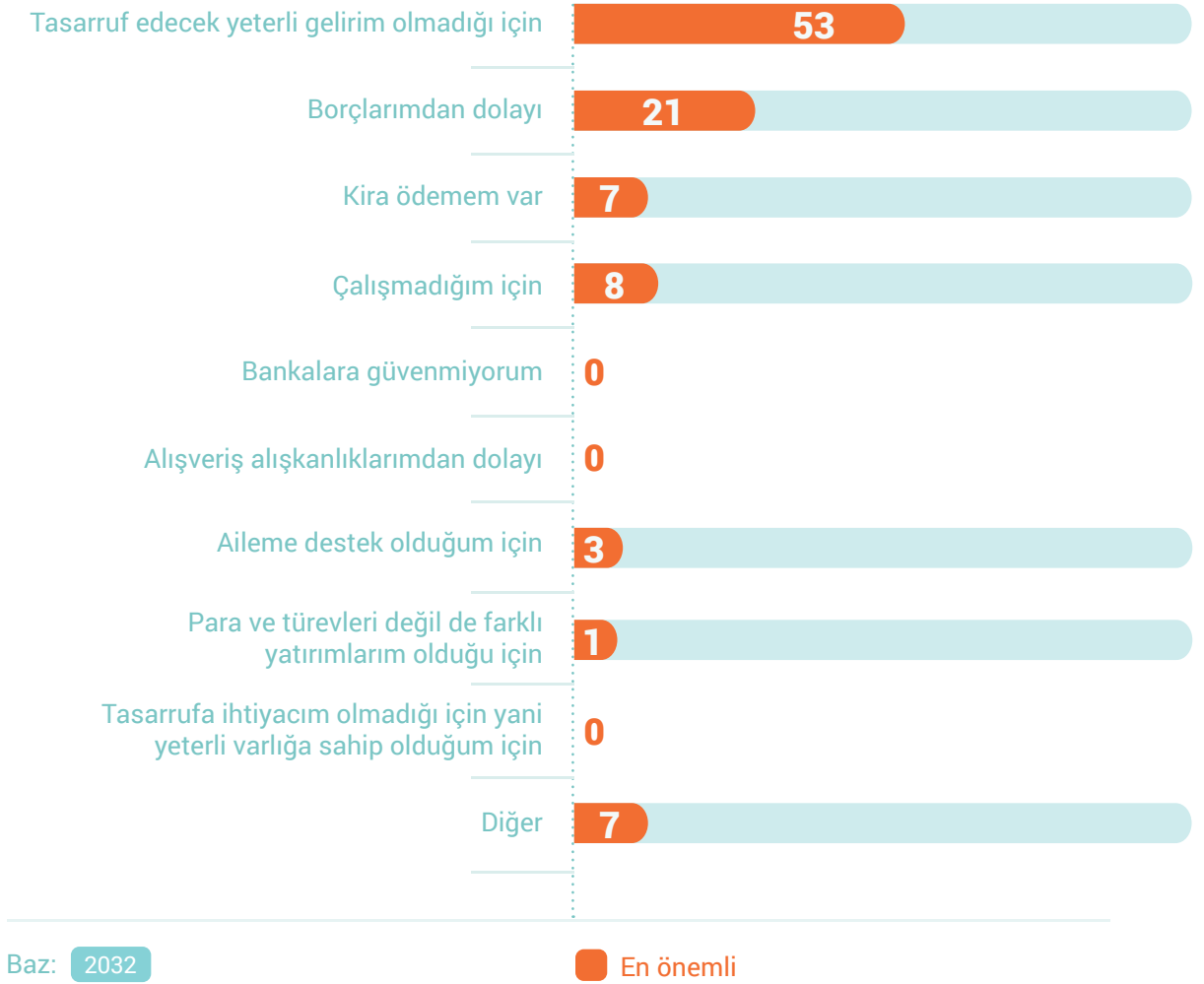
Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- Tasarrufu olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, bir önceki döneme göre 2,3 puanlık bir kayıp yaşasa da geçen senenin aynı dönemine göre yine de daha yüksek bir seviyede konumlanıyor.
- Gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı %15'den %17,4'e çıkmakta.

TASARRUF SAHİBİ OLAMAMA NEDENLERİNDE «GELİR YETERSİZLİĞİ» ÖNE ÇIKMAKTADIR.

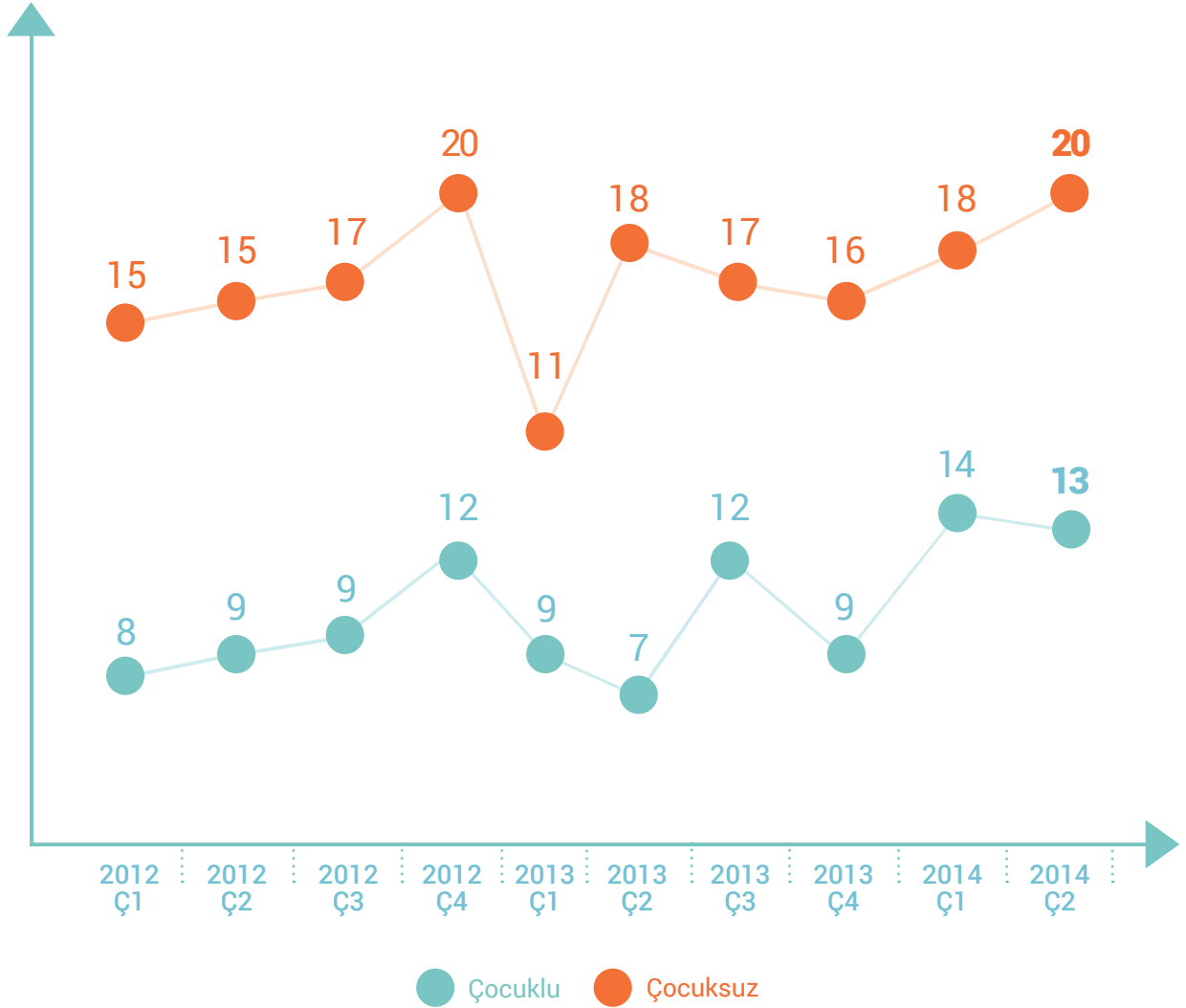
Tasarrufu Olmamasının Nedeni (%)

- Tasarruf yapmayanlar arasında, yeterli gelir sahibi olmama %53 ile en önemli nedendir.
- En önemli sebebi nedir diye sorguladığımızda **“bilmiyorum”** cevabının verilmesi %7 oranında olurken detaylı sorgulandığında genel olarak bu kişilerin de tasarruf etmeme sebeplerinde gelir yetersizliğini öne sürdüğünü gözliyoruz.
- İkinci sırada **“borçlarımdan dolayı”**, üçüncü sırada ise **“kira ödemem var”** nedenleri gelmektedir.

ÇOCUKLU BİREYLERDE TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI DAHA DÜŞÜK

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1497

1431

1473

1555

1279

1584

1510

1578

1495

1484

Çocuksuz olanlar için baz

904

961

943

847

1127

818

891

822

903

915

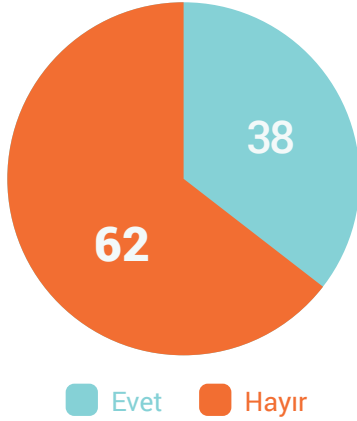
- 2014'ün ikinci çeyreğinde çalışmanın başından bu yana gözleendiği gibi yine çocuksuz bireylerin tasarruf sahipliği, çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinin üzerinde.
- Bir önceki çeyrek için iki grup arasındaki fark kapanırken 2014 ikinci çeyreğinde ise bu fark yine açılmakta ve 7 puan olarak gerçekleşmektedir.

YAKIN GELECEKTE TASARRUFA NİYETLENENLERİN ORANI YARIDAN AZ

Çocuğu Olup Tasarruf Yapmayanlar (%87)

Baz: 1296

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

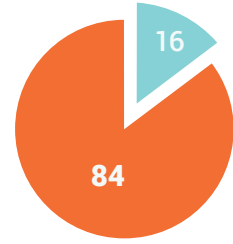
Evet
diyenler

Baz: 492

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi
planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

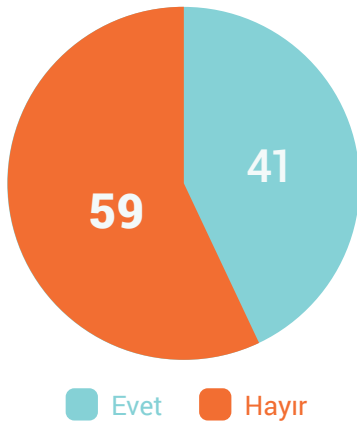
3 aydan sonra

Çocuğu Olmayıp Tasarruf Yapmayanlar (%80)

Baz: 735

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

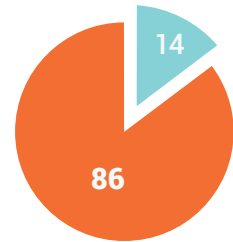
Evet
diyenler

Baz: 103

3 ay içinde mi,
3 aydan sonraki
dönemde mi
planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

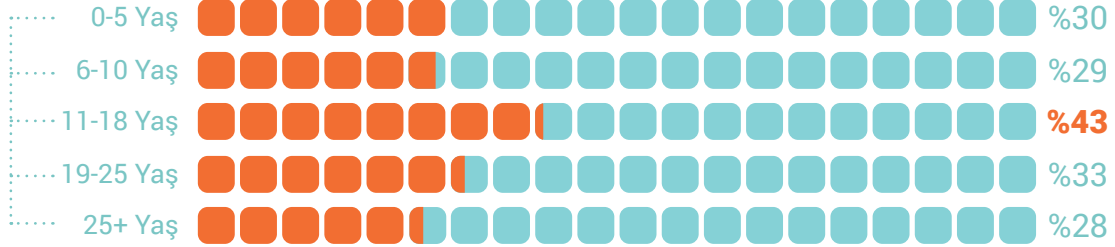
3 aydan sonra

- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı, çocuksuz bireylere göre daha düşük.
- Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin %38'i gelecekte tasarruf yapmayı planlarken, bu oran tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde %41 seviyesinde olduğu gözleniyor.
- Tasarruf yapma niyetinde olanlar ise bu niyetlerini 3 ay içerisinde gerçekleştirme istekleri ise %16 - %14 seviyesindedir.

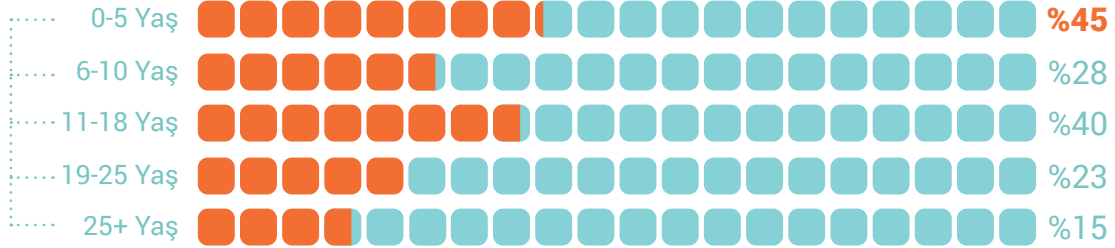
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

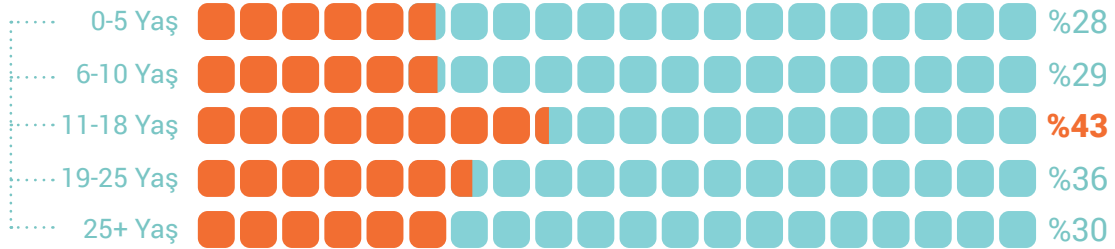
Baz: 1484

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 188

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

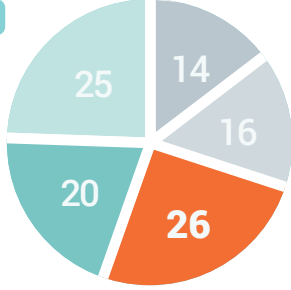
Baz: 492

- Çocuklu bireylerin %43'ünün 11-18 yaş arasında çocuğu var.
- Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin ise neredeyse yarısının 0-5 yaş arasında, %40'ının 11-18 yaş arasında çocuğu var. Tasarruf sahipliğinin en çok gözlendiği grup 0-5 yaş aralığı çocuklu bireyler oluyor.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin %43'ünün 11-18 yaş arasında çocuğu var.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 1484

0-5
Yaş

6-10
Yaş

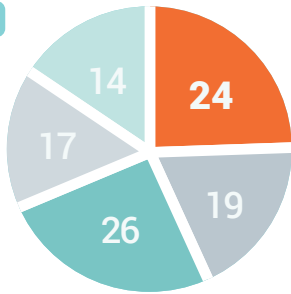
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 188

0-5
Yaş

6-10
Yaş

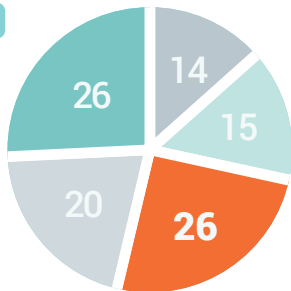
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Olmayan Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı

Baz: 492

0-5
Yaş

6-10
Yaş

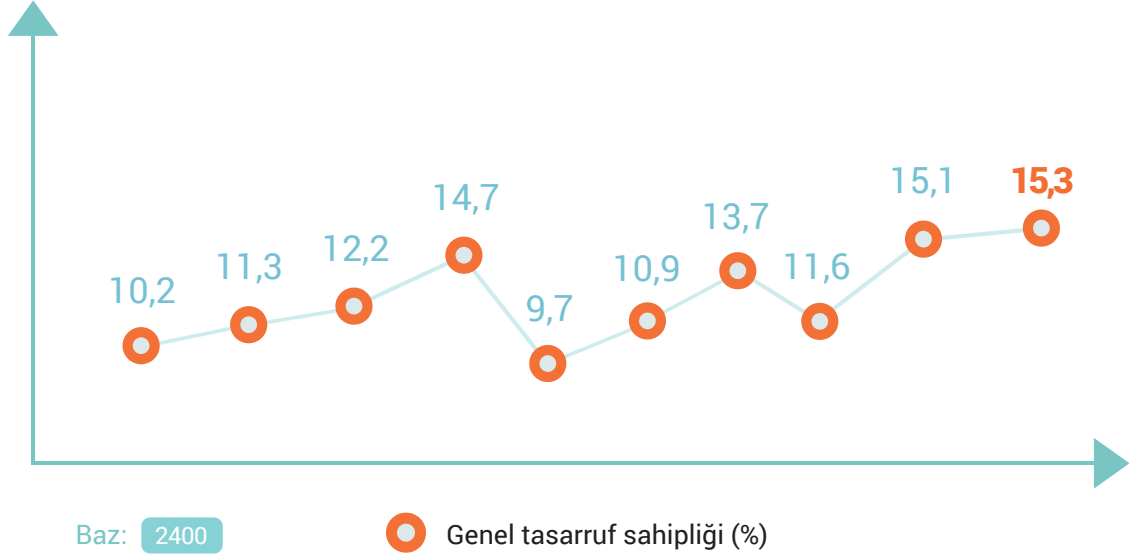
11-18
Yaş

19-25
Yaş

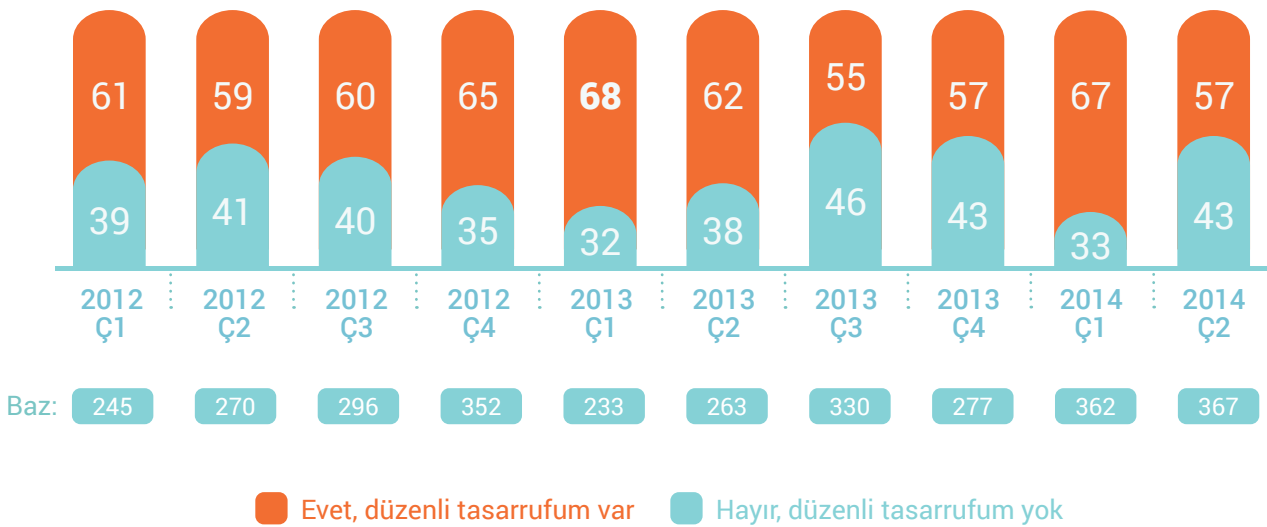
25+
Yaş

- Toplam çocukların %15'i 0-5 yaş arasında olurken diğer yan gruplarına göre en yüksek olan kesim %25 ile 11-18 yaş arası çocuklular grubudur.
- Tasarruf sahibi bireylerin çocuklarının genel olarak dağılımına bakıldığında ise 0-10 yaş arası daha yüksekken, 19 ve üzerindeki çocuk yaş grubu ise daha düşüktür.

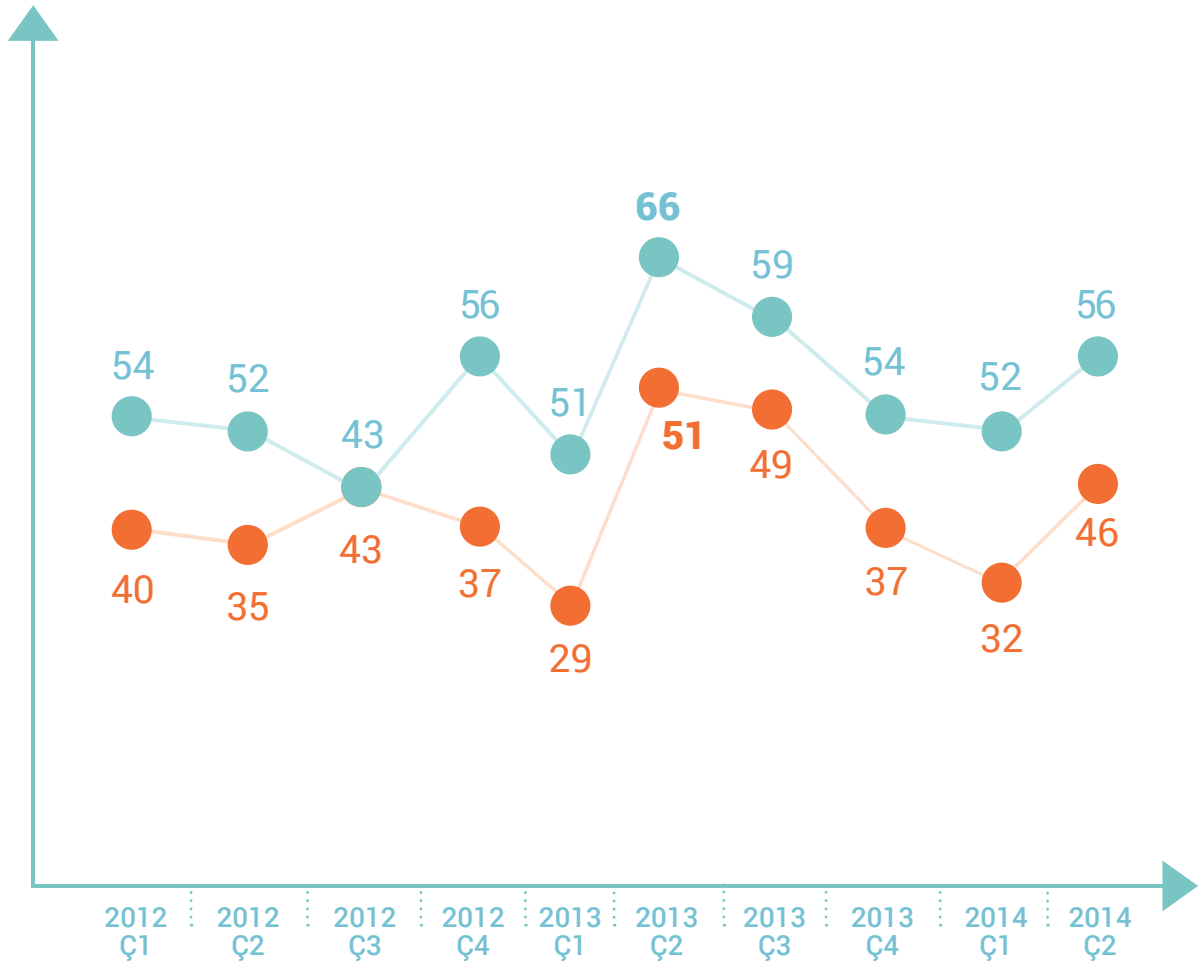
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

Baz: 96 111 118 123 75 100 152 119 119 158

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

- Tasarruf sahiplerinin çoğunluğunda düzenli tasarruf yapma konusunda bir önceki döneme göre gerileme mevcut.
- Düzenli tasarruf yapmayanların son 3 aylık dönemdeki tasarruf yapma eğilimlerine baktığımızda ise 3 dönemdir düşüşte olan trendin yükselişe geçtiğini görüyoruz.

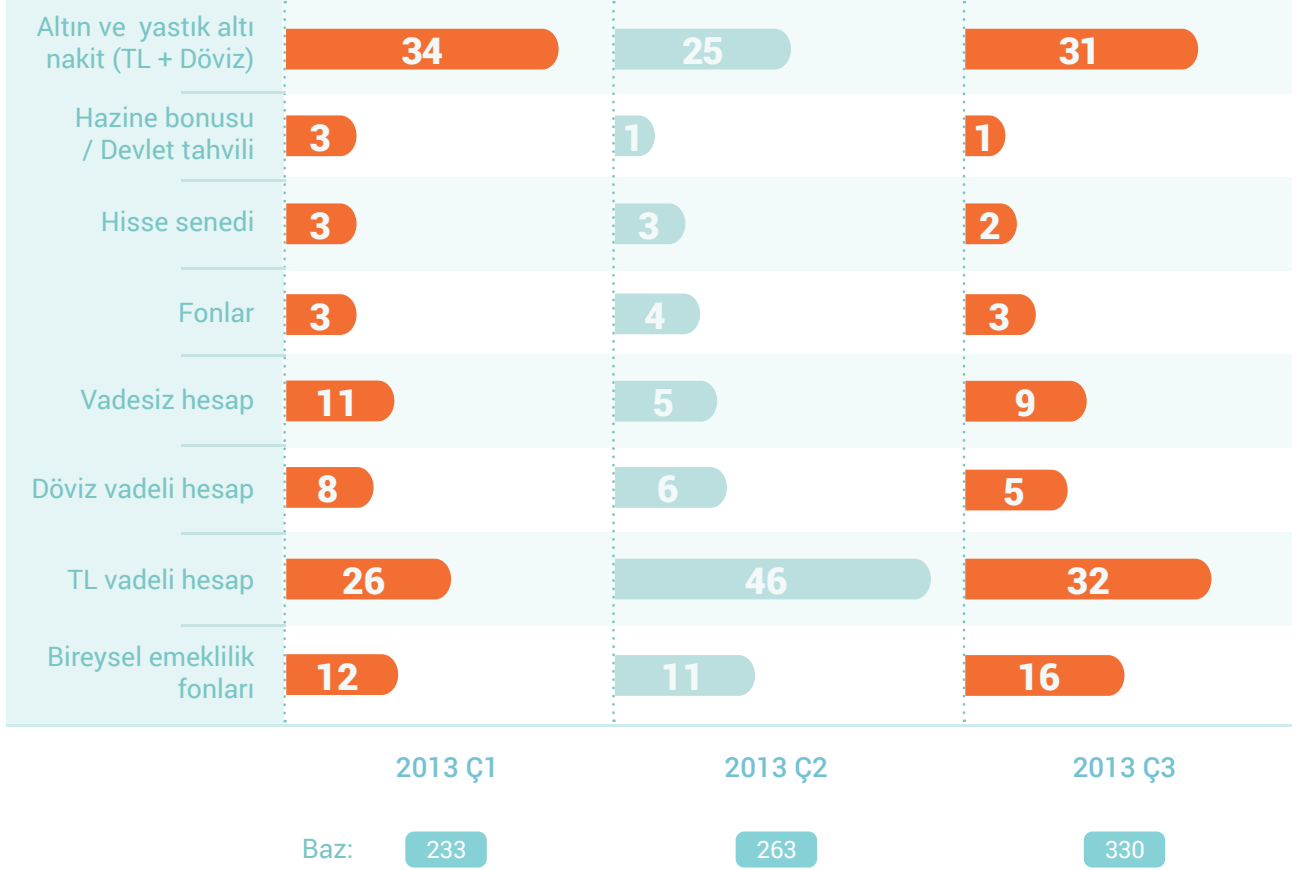
TASARRUF SAHİBİ OLMAKTAKİ EN ÖNEMLİ NEDEN; «ÇOCUKLARIM İÇİN» VE «GELECEĞE YATIRIM»

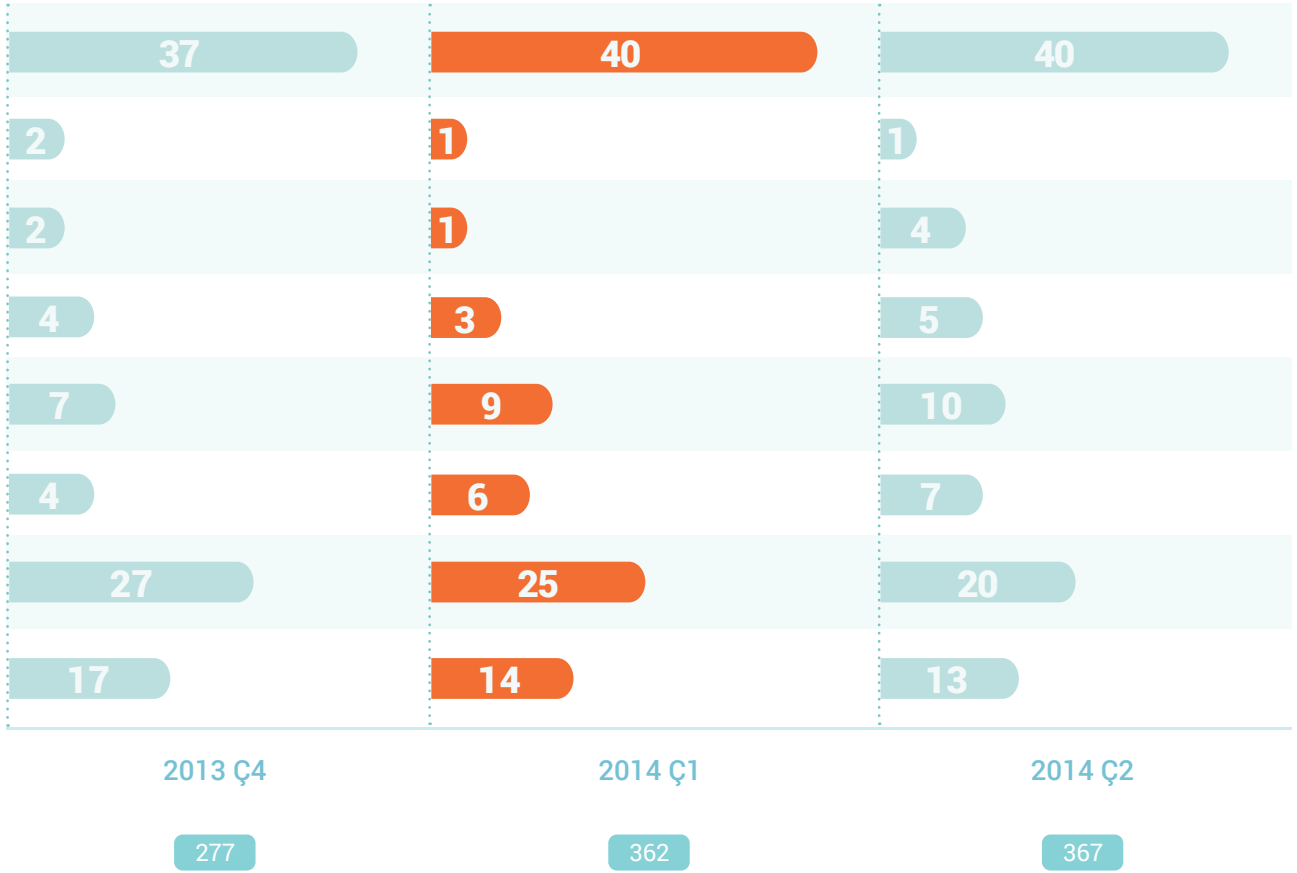

- Görüşmecilere tasarruf sahibi olma nedenleri sorulmuştur. Kendi ifadelerine en çok uyan ana sebeplere işaretleme yapılmış olup, bunların dışında kullanılan farklı ifadeler açıkça alınmıştır.
- Ana sebeplerin belirlenmesinden sonra her bir ana sebebin altında yatan nedenleri sorgulamak için alt kriterler detayında sorgulama yapılmıştır.
- Bir önceki çeyrek, tasarruf sahibi olma nedeni en önemli neden **“çocuklar”** olurken 2014’ün ikinci çeyreğinde ise **“geleceğe yatırım”** nedeni olarak daha çok öne sürülmektedir.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

EN ÇOK TERCİH EDİLEN TASARRUF ARACI TL ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT (TL + DÖVİZ)

NOT: 'Çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamaları sırasıyla %115, %122, %102, %101 ve %116 ve %130 olmuş ancak karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

EN ÇOK TERCİH EDİLEN TASARRUF ARACI TL ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT (TL + DÖVİZ)

%	2014 Ç1	2014 Ç2
Altın ve yastık altı nakit (TL + Döviz)	40	40
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı	14	13
Yastık altı altın veya diğer değerli taş ve metal	14	13
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	12	14

Baz:

362

367

2014 2. ÇEYREK SONUÇLARI

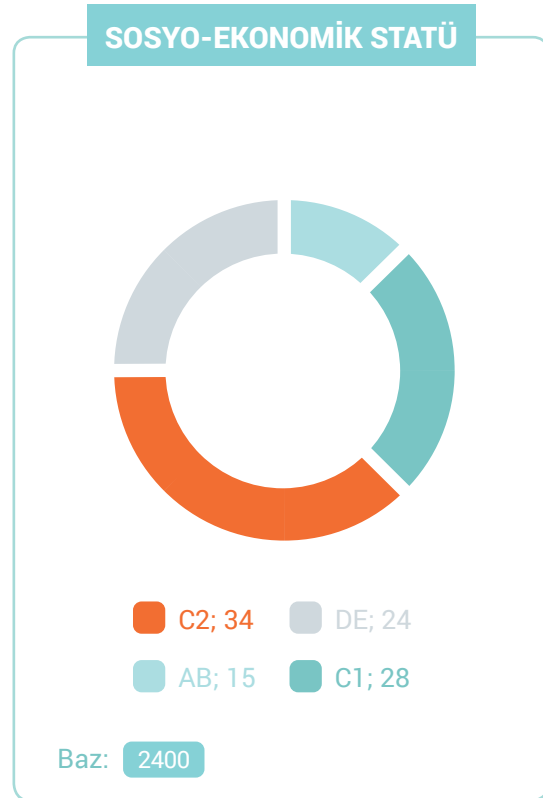
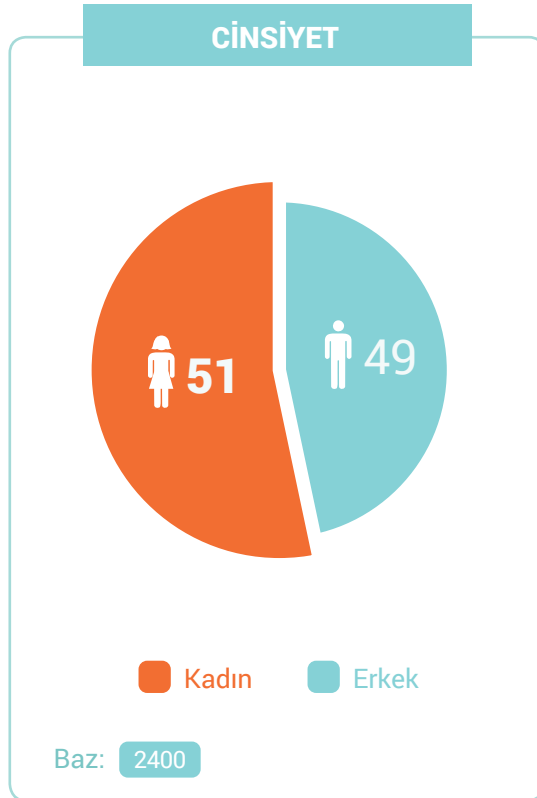
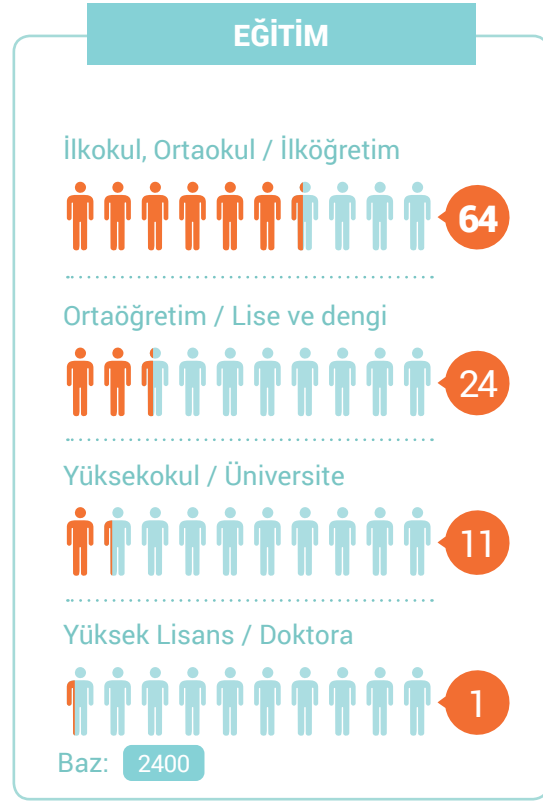
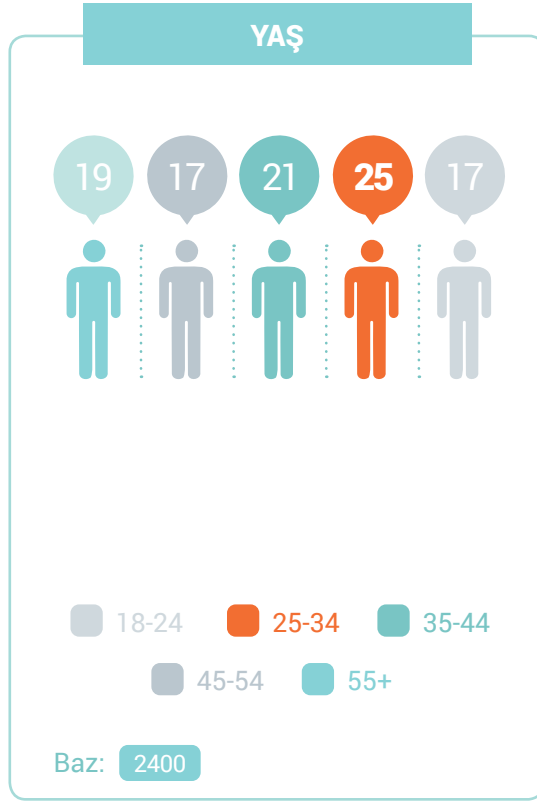
- Kentli 18 yaş üstü nüfus içinde tasarruf sahiplerinin oranı %15,3 seviyesinde.
 - Çocuğu olanlarda tasarruf sahipliğı bu orandan düşük ve bir önceki döneme göre de 1 puanlık bir kayıp yaşıyor. Çocuksuz bireyler arasında tasarruf yapma eğilimde ise az da olsa bir yükseliş var.
- Tasarrufu olmayanların %36.7'si gelecekte tasarruf yapmayı planlayarak önceki döneme göre hafif bir düşüş yaşasa da 2012 son çeyreğı ile 2013 son çeyreğini içine alan zaman dilimine göre daha yukarıda konumlanıyor.
- Gelir en önemli tasarruf kısıtlayıcı faktör olarak öne çıkmaya devam ediyor. Yeterli gelir sahip olamamayı, borçlanma ve kira ödemeleri en yakın takip eden nedenler arasında. Çalışmama durumunun bir neden olarak öne sürülmesi ise %8'sinde en çok söylenen nedenler arasında kendisini gösteriyor.
- Tasarruf yapmak bir alışkanlık olarak puan artışı kaydediyor ve %15 seviyesine geliyor.
- Tasarrufun en önemli gerekçesi **“geleceğe yatırım”** ve **“çocuklarım için.”**
- Bu dönemde TL vadeli hesap az düşüşle %20 ile yine en ön sırada tercih edilirken, yastık altı nakit (TL + döviz) (%14) ve yastık altı altın (%13) ikinci sırada gelmektedir.

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800 kişi** ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2. Demografik Bilgiler

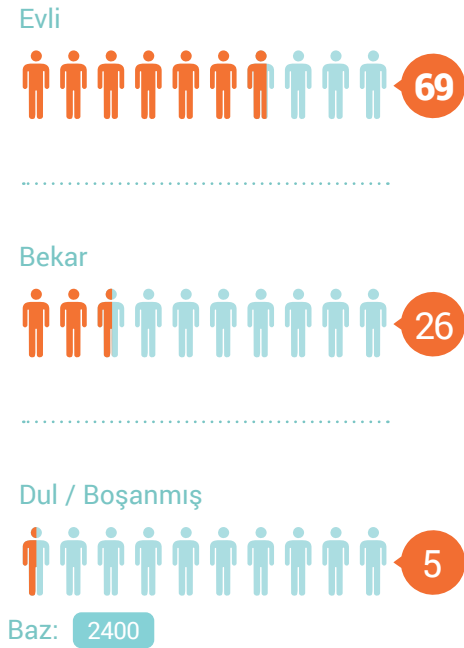
DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2014 2. ÇEYREK

HANEHALKI TİPİ

MEDENİ DURUMU

KONUT TİPİ

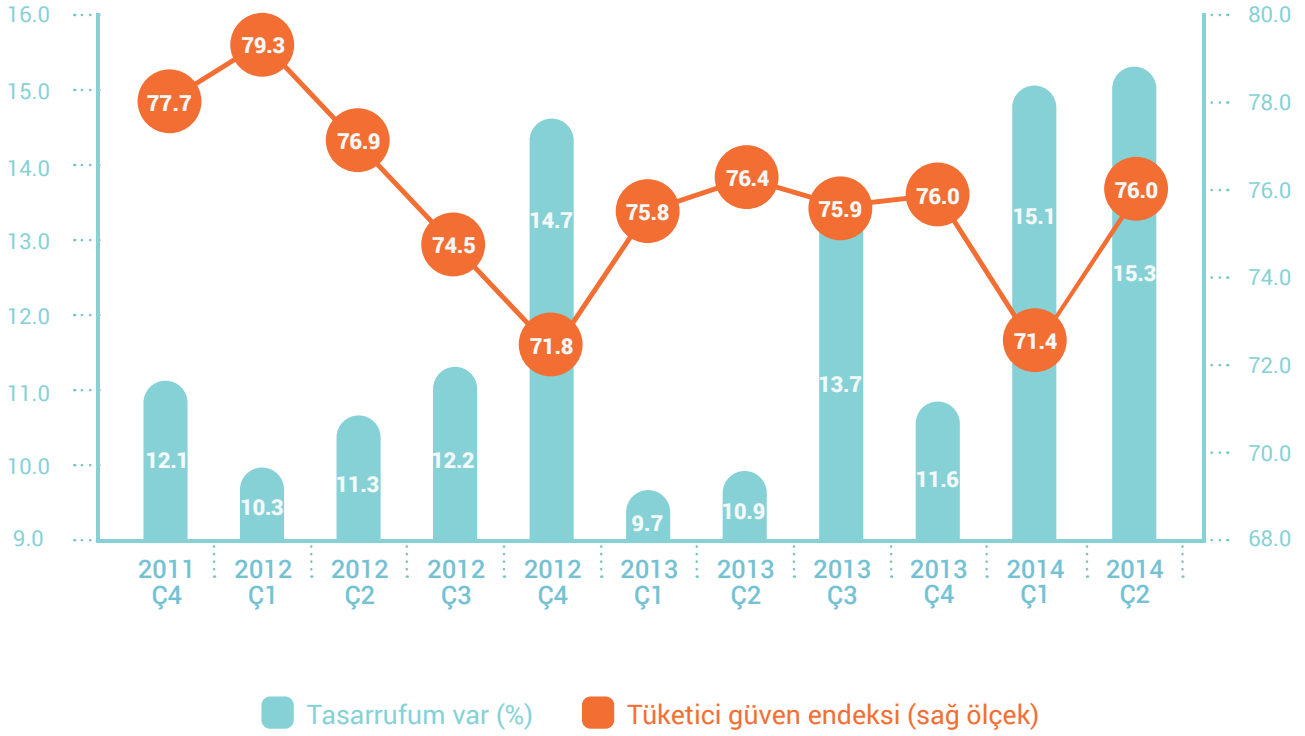

3.3. Tasarrufun Tanımı

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle **“sarf edilmeyen”** anlamına geliyor.
- **Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:**
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar,
 - Bankalarda ve / veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı,
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları,
 - Bireysel emeklilik fonları,
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

DALGALI BİR SEYİR İZLEYEN KENTSEL NÜFUSTA TASARRUF SAHİPLERİ ORANI 2014'ÜN İKİNCİ ÇEYREĞİNDE %15,3 İLE SON 3 YILIN EN YÜKSEK SEVİYESİNE ULAŞTI

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın temel eksenini oluşturan kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı geçtiğimiz yılın son çeyreğindeki sert düşüşün ardından başlayan toparlanma eğilimini koruyarak bu yılın ikinci çeyreğinde sınırlı bir artış kaydetti ve son 3 yılın en yüksek seviyesine ulaşarak %15,3 oldu (2014 1.çeyrek: 15,1). Uzun dönemli incelendiğinde tüketici güveni ile tasarruf sahipliği arasında kuvvetli bir ters ilişki dikkat çekicidir. Bu çerçevede, finansal piyasalardaki oynaklığın ve siyasi risk değerlendirmelerinin önemli ölçüde azaldığı ikinci çeyrek başında (Nisan'da) hızla iyileşen ve grafikte görüldüğü

gibi ortalama bazda ilk çeyreğe göre yukarıda oluşsa da, tüketici güveninin özellikle Irak'tan kaynaklanan jeopolitik risk algısının da etkisiyle aylık bazda dönemin ikinci yarısında (Mayıs ve Haziran'da) gerilemesi net bir yön belirlemeden hemen hemen aynı kalan tasarruf davranışlarına da yansımış gözükmemektedir. Öte yandan, tasarruf olmayan ve gelecekte yapmayı planlamayanların oranı %53,6 ile geçen yılın son çeyreğinde %63,8 olan düzeyin önemli ölçüde altında kalırken, kısa vadede tasarruf yapmayı öngörenlerin payı %31,1 ile 2013'ün ikinci yarısında genelde düşük olan seviyenin çok üzerinde seyretti.

Hatırlanacağı üzere Ocak'ta gelişmekte olan piyasaları sert bir şekilde dalgalandıran küresel büyümeye dair endişeler yanında Aralık ortasından itibaren hükümette bazı bakanlarla ilgili yolsuzluk iddialarına yönelik adli sürecin öne çıkardığı yükselen politik risk algısı genel ekonomik duruma dair beklentileri önemli ölçüde bozarak kentsel nüfusta tasarruf etme eğilimini arttırmıştı. Mart sonundaki yerel seçimlerin ardından siyasi gelişmelerin ekonomik ve finansal değişkenlere etkisinin azalması, ek olarak küresel piyasalarda daha istikrarlı bir seyrin öne çıkmasının ardından TL diğer para birimlerine karşı değer kazandı. Tüm çeyreğe bakıldığında, Dolar/TL %4,7 gerileyerek Haziran sonunda 2,12'ye geldi. Mart sonunda çift haneli düzeyde seyreden 2 yıllık gösterge tahvilin

faizi ise risk iştahındaki artışa paralel aşağı yönlü bir seyir izlerken, MB'nin TL'deki istikrar ve olumlu likidite koşullarını dikkate alarak yaptığı faiz indirimleri ve indirim sürecinin devam edeceğine dair beklentiler bu seyri daha da güçlendirdi. Nitekim bu dönemde, tüketici güveninin alt kalemlerinde harcama eğilimini ortaya koyan göstergelerde kısmi iyileşmeler dikkat çekti. Ancak Irak'ta yaşanan ve daha da yayıldığı takdirde Türkiye'ye de yansımaları olabileceği endişelerini arttıran gelişmeler piyasa fiyat göstergelerinde baskı yaratırken, tüketici güveni kırılımındaki tüketim tercih kalemlerine olumsuz yansıdı. Dolayısıyla, belirsizlik algısının dalgalanmasının ikinci çeyrekte ortalama tasarruf sahipliği oranındaki değişimin sınırlı kalmasını açıkladığını düşünüyoruz

	2011 Ç4	2012 Ç1	2012 Ç2	2012 Ç3	2012 Ç4	2013 Ç1	2013 Ç2	2013 Ç3	2013 Ç4	2014 Ç1	2014 Ç2
Tasarrufum var (%)	12.1	10.3	11.3	12.2	14.7	9.7	10.9	13.7	11.6	15.1	15.3
Enflasyon (ort. ç/ç)	5.7%	1.5%	0.4%	1.4%	2.7%	2.6%	1.3%	1.0%	2.4%	3.0%	2.6%
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	3.2%	-3.8%	-0.8%	-1.6%	1.5%	0.7%	2.5%	7.9%	4.6%	9.8%	-4.6%
USD/TRY artışı *	6.2%	-2.3%	0.4%	-0.1%	-0.5%	-0.3%	3.2%	7.1%	3.0%	9.4%	-4.7%
Mevduat Faizi (ortalama)	8.9%	9.9%	10.4%	9.2%	7.7%	6.8%	6.1%	7.5%	7.7%	9.5%	10.0%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	9.9%	9.8%	9.3%	7.7%	6.6%	5.9%	5.9%	9.0%	8.7%	10.8%	9.1%
Altın (ortalama, USD)	1,682	1,690	1,611	1,653	1,717	1,632	1,416	1,329	1,271	1,292	1,290
USD/TRY (ortalama) **	1,83	1,79	1,80	1,80	1,79	1,78	1,84	1,97	2,02	2,22	2,11
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2,15	2,07	2,05	2,02	2,05	2,07	2,12	2,29	2,39	2,63	2,50

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS KMG - ING Bank)

İkinci çeyrek anket sonuçlarının detaylarına göre gelir yetersizliği önceki anket dönemlerinde olduğu gibi tasarruf yapmanın önündeki en önemli engel olarak dikkat çekerken, **“borçların / ödemelerin olması”** bir diğer faktör olarak öne çıkıyor. Kentsel nüfusun yetersiz gelire duyarlılığı düşünüldüğünde genel tasarruf eğiliminde çok yüksek oranlara kısa vadede ulaşmanın zorluğu daha net anlaşılabilir.

“borçların / ödemelerin olması” bir diğer faktör olarak öne çıkıyor. Kentsel nüfusun yetersiz gelire duyarlılığı düşünüldüğünde genel tasarruf eğiliminde çok yüksek oranlara kısa vadede ulaşmanın zorluğu daha net anlaşılabilir.

Bunun yanı sıra, önceki dönemlerde olduğu gibi çocuklu bireyler görece daha az tasarruf sahipliğine sahipken çocuğu olup da tasarruf edebilen bireylerin ise ağırlıklı olarak okul öncesi yaş grubunda çocuk sahibi oldukları görülüyor. Benzer şekilde, geleceğe yönelik tasarruf yapma beklentileri de çocuksuz bireylerde çocuklu bireylere göre nispeten daha yüksek düzeyde bulunuyor.

Tasarruf etme nedenlerine bakıldığında ise geleceğe yatırımın en büyük paya sahip olduğu, bu sebebin alt kalemleri incelendiğinde ise emeklilikte zor durumda kalmamak, ani sağlık sorunlarına hazırlıklı olmak ve ev almak gibi amaçların öne çıktığı anlaşıyor.

Öte yandan, tasarruf araçları tercihlerinin gelişimini incelediğimizde, bireylerin farkındalığının da artmasıyla altın hesaplarının/yatırımlarının önemli bir tercih olduğunu ve genel olarak altın tercihinin toplam içinde belirgin bir ağırlığa sahip olduğu görülüyor. Genel olarak incelendiğinde ise, kendi aralarındaki kompozisyonu değiştirmekle birlikte, yastık altı altın veya diğer değerli taş ve

metal, altın hesabı, yastık altı döviz veya TL (nakit) gibi görece daha likit tercihlerin toplam içindeki ağırlığı önemini korudu. TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı ise bir önceki çeyrekteki %25 seviyesinden %20'ye gerilese de, muhtemelen mevduat faiz oranlarının görece yüksek seviyesini koruması nedeniyle, halen en önemli tasarruf araçlarından biri olmaya devam ediyor. Ek olarak, %40'la en çok tercih edilen tasarruf aracı olan TL altın ve yastık altı nakit (TL + döviz) içerisinde yarıdan fazla paya sahip olan yastık altı altın ve nakitin ağırlığı küçük bir artışla %27 oldu.

Anket sonuçları arasında dikkat çeken diğer bir unsur da bireysel emeklilik/hayat sigortası kaleminde 2013 4. Çeyrekte bu yana kısmen gerilese de, bireysel emekliliğin toplam tercihler içerisinde sıralamasını büyük ölçüde koruması oldu. Ancak uzun vadeli bir yatırım tercihi olması nedeniyle bu kalemin tercih edilmesinin zaman alacağını ve bu artışta finansal derinleşme, refah düzeyinin artması gibi etkenlerin önemli olduğunu hatırlatmakta fayda olduğunu düşünüyoruz.

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

Dr. Muhammet Mercan
Kıdemli Ekonomist, ING Bank

5. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS KMG tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

2014

2. ÇEYREK RAPORU

ING

